Bijlage I

NOTA VAN DE NEDERLANDSE REGERING INZAKE HET COMMISSIEVOORSTEL TOT INSTELLING IN HET KADER VAN HET TOEKOMSTIGE ASSOCIATIEVERBAND VAN EEN MECHNISME TOT STABILISATIE VAN EXPORTOPBRENGSTEN VAN BASISPRODUKTEN

---

1. Uitgangspunt voor de Nederlandse regering bij de indiening van dit memorandum is geweest, dat door de Gemeenschap Protokol 22, geanneexeerd aan het Toetredingsverdrag, waarin staat vermeld dat"de Gemeenschap bedacht zal zijn op bescherming van de belangen van alle in dit Protokol bedoelde landen, waarvan de economie in aanzienlijke mate afhankelijk is van de uitvoer van basisprodukten, met name van suiker", moet worden gehonoreerd. Concretisering van de inhoud van Protokol 22 mag, naar de mening van de Nederlandse regering, evenwel niet in strijd komen met de desiderata in het samenwerkingsbeleid met ontwikkelingslanden.

2. De Commissie heeft getracht de inhoud van Protokol 22 te concretiseren door een bepaald mechanisme voor te stellen ter stabilisatie van de exportopbrengsten van een aantal door geassocieerde en associabele landen voortgebrachte grondstoffen, met als overweging dat sterke fluctuaties in exportopbrengsten schadelijk zijn voor de ontwikkeling van de betrokken landen.

© NA, 2.05.313, Buitenlandse Zaken, blok 3, 1965-1974 (Nationaal Archief, Den Haag) inv.nr. 20043
http://resources.huygens.knaw.nl/europeseintegratie/doc/S02787

Zoals de Commissie in haar document zelf naar voren brengt, gaat zij uit van de conceptie "waarin op evenwichtige wijze rekening wordt gehouden met enerzijds de belangen van alle ontwikkelingslanden en anderzijds de belangen van de landen die lid zijn of zullen worden van de associatie".
De Commissie heeft getracht deze conceptie toe te passen door de instelling van bovenbedoelde mechanismen te willen laten voldoen aan de volgende 3 eisen :

- geen afbreuk doen aan het vrije spel van de marktfactoren;
- geen belemmeringen scheppen voor het internationale handelsverkeer;
- verenigbaar zijn met voor de betrokken produkten eventueel bestaande wereldovereenkomsten, of de sluiting van nieuwe wereldovereenkomsten niet in de weg staan.

3. Hoewel de Nederlandse regering waardering heeft voor het streven van de Commissie, om voor de in Protocol 22 lid III gesignaleerde problematiek voorstellen voor een oplossing te geven, is zij van mening dat het voorgestelde mechanisme niet de geëigende oplossing is, met name niet indien men dit toetst aan de daartoe geformuleerde eisen. Hierbij kan op het volgende worden gewezen.

a. Deze regeling is strijdig met het non-discriminatiebeginsel : n.l. ten nadele van de deelnemende en niet-deelnemende ontwikkelingslanden.
Mocht b.v. een teruglopende EEG-vraag voor bepaalde produkten zich voordoen, dan zullen de betrokken landen hun referentiehoeveelheden d.m.v. prijsonderbieding willen blijven afzetten om in aanmerking te blijven komen voor de garantiesom. Dit kan dus een onderbieding t.o.v. de andere ontwikkelingslanden met zich brengen.

b. Het tot stand brengen van het door de Commissie voorgestelde systeem verkleint het overblijvende, werkelijk vrije gedeelte van de wereldmarkt (residu-markt),

waarop de wereldmarktprijs tot stand moet komen. De ervaring leert, dat wanneer een deel van de wereldmarkt gereguleerd wordt, verstoringen in de vraag- en aanbodverhouding zich versterkt uiten op de residu-markt.

c. Het voorgestelde systeem is in strijd met de doelstellingen van de UNCTAD, die immers beoogt maatregelen te nemen ten gunste van de belangen van alle ontwikkelingslanden. Bovendien heeft de grondstoffencommissie van de UNCTAD in februari/maart 1973 besloten om produktsgewijze intensieve intergouvernementele consultaties te organiseren welke in september 1973 zullen starten en tegen eind 1974 dienen te worden afgesloten, tijdens welke ook de in het Commissieplan genoemde 8 produkten zullen worden besproken.

d. Het plan vermeldt een tweetal produkten waarvoor reeds mondiale overeenkomsten bestaan :
   - De Internationale Koffie Overeenkomst. Deze is momenteel geschorst, maar wordt in oktober 1973 met twee jaar verlengd om tijd te winnen voor de onderhandelingen over een eventueel nieuw koffieverdrag. De EEG zou dit niet moeten doorkruisen door een regionale koffieovereenkomst met alle hieraan klevende bezwaren vandien.
   - De Internationale Overeenkomst voor Cacao. Deze is in oktober '72 tot stand gekomen. De vereiste ratificaties c.q. notificaties dienden voor eind juni 1973 te worden verkregen, terwijl de eerste vergadering van de Cacao-Raad (augustus 1973) intussen heeft plaats gevonden.

e. De zekerheid van het jaarlijks verkrijgen van een bepaalde grote som gelds kan handelspolitiek gebruikt worden om door onderbiedingen de slechts een gering marktaandeel bezittende landen van de EEG-markten te verdrijven.

f. De prijsdrukkende werking die uitgaat van

i. het verminderde belang van de begunstigden in het niveau van de prijs waarvoor geleverd kan worden (het verschil wordt toch bijgepast) met alle risico's vandien voor marktbederf, door onderbieding;

ii. het ten dele wegvallen van de marktprijs als regulator van het aanbod (produktieplanning) in de begunstigde produktiegebieden.

4. Daarnaast moet geconstateerd worden dat het door de Commissie voorgestelde mechanisme als instrument van ontwikkelingssamenwerking teweinig gedifferentieerd zal werken om steeds een passend antwoord te bieden op de zich voordoende gesignaleerde problemen.
Met name dient men zich te realiseren dat van de vele problemen die zich kunnen voordoen, de instabiliteit van exportopbrengsten niet steeds als meest klemmend vraagstuk wordt ondervonden. Recente onderzoekingen van de Wereldbank *) tonen in dit verband aan dat :

- een direct verband tussen instabiliteit van exportopbrengsten en economische groei in veel gevallen moeilijk aantoonbaar is;
- groei van de exporten belangrijker is voor de economische ontwikkeling dan de mate van stabiliteit van de exportopbrengsten; voor een aantal belangrijke geassocieerde en associabele landen geldt in ieder geval dat deze in het recente verleden - ondanks een relatief instabiele ontwikkeling van de exportopbrengsten - een relatief hoge economische groei hebben doorgemaakt.

---

*) Zie o.m. het Memorandum van de president van de Wereldbank d.d. 2 januari 1973 getiteld "Development policy for Countries Highly Dependant on Exports of primary products".

Het is daarom twijfelachtig of invoering van een mechanisme tot stabilisatie van exportopbrengsten zal leiden tot een maximaal nuttige aanwending van beschikbare middelen, die in de praktijk nu eenmaal beperkt beschikbaar zijn. Deze twijfel wordt nog vergroot door de toegedachte algemene werking van het mechanisme; het houdt geen rekening met

- compensatie van terugval van exportopbrengsten van een bepaald produkt door een gunstige ontwikkeling van de overige export van het betreffende land;
- opvang van tijdelijke terugval van exportopbrengsten door gebruikmaking van de faciliteiten van het IMF, met name de speciale compensatoire trekkingsrechten.

5. Op grond van bovenstaande overwegingen acht de Nederlandse regering het ongewenst dat het Commissievoorstel op basis van de daarin vervatte grondslagen wordt ingebracht in het komende overleg over de inhoud van de toekomstige associatieverbanden.

6. Bovenstaande overwegingen nemen niet weg dat in het kader van een nieuw associatieverband op andere wijze voorzieningen kunnen worden getroffen, waarmee de EEG bijstand kan verlenen aan geassocieerde landen die door onvoorziene terugval van hun netto deviezenpositie hun ontwikkelingsprogramma's in gevaar zien komen. Kenmerk van een dergelijke voorziening zal niet moeten zijn het garanderen van een min of meer constante opbrengst van bepaalde onderdelen van het exportpakket van de betrokken landen, maar het verschaffen van additionele zekerheid dat de tenuitlegging van de voorgenomen realistische ontwikkelingsprogramma's van deze landen niet ernstig wordt verstoord.

Een dergelijke specifieke benadering heeft enige evidente voordelen :

- anders dan het door de Commissie voorgestelde mechanisme vereist het geen inzet van schaarse middelen in die gevallen waarin tegenvallende exportopbrengsten voor

bepaalde produkten worden gecompenseerd door de overige exportontwikkeling, of in het algemeen niet schadelijk blijken voor een ongestoorde voortzetting van het ontwikkelingsproces;

- het houdt in dat ook bijstand verleend kan worden in die gevallen waarin ontwikkelingsprogramma's verstoord worden door oorzaken buiten de grondstoffensfeer liggende;
- tevens kan rekening worden gehouden met andere aan de betrokken landen ter beschikking staande nationale en internationale faciliteiten tot opvang van genoemde problemen. Hierdoor kan een betere allocatie van de financiële middelen bereikt worden.

7. Een samenwerkingsprogramma, gericht op de doelstelling als onder 6. beschreven zal aan de volgende voorwaarden moeten voldoen.

a) Uitkeringen zullen niet moeten plaatsvinden op basis van de opbrengsten van bepaalde onderdelen van het exportpakket, maar in relatie moeten staan met de deviezenbehoefte van de betrokken landen.

b) Uitkeringen zullen niet automatisch verstrekt moeten worden, doch op basis van een concrete behoefte tot aanvullende deviezensteun, voorzover die niet uit andere bronnen gedekt kan worden. Deze behoefte kan ontstaan hetzij door een trendmatig verlies van exportopbrengsten hetzij door een onvoorziene additionele importbehoefte, bijvoorbeeld onder invloed van interne tegenslagen.

c) Wanneer het handelt om aanvulling van deviezentekorten die niet op korte termijn door de betrokken landen zelf kunnen worden gedekt, zullen de uitkeringen in het algemeen in de vorm van schenkingen of langlopende leningen tegen aangepaste voorwaarden verstrekt moeten worden.

d) De onder een dergelijk programma aan de geassocieerden beschikbaar te stellen fondsen zullen een nader vast te stellen maximum niet mogen overschrijden.

e) Het programma zal geïntegreerd moeten worden in het EOF.

8. Uitbreiding van de werkingssfeer van het EOF met een dergelijk programma heeft enige evidente voordelen.
   - Het opent de mogelijkheid tot bijstand op het gebied van deviezenproblemen van alle geassocieerde landen, zonder de ongewenste nevenwerkingen die voortvloeien uit het plan Deniau tot het instellen van een compensatoir financieringsmechanisme.
   - De introductie van nieuwe instabiele uitgaven-componenten in de E.G.-begroting wordt vermeden.
   - Het EOF kan hierdoor uitgroeien tot een hulporganisatie met een vrijwel volledige reeks van mogelijkheden tot bijstand, die is toegesneden op de specifieke behoeften van de samenwerkende landen.

   Voor wat betreft de uitwerking lijkt het noodzakelijk dat deze geschiedt in nauw overleg met de onderhandelingspartners.

   Het lijkt gewenst dat de Gemeenschap in een vroeg stadium van de onderhandelingen de bereidheid uitspreekt een gezamenlijk vast te stellen gedeelte van de middelen voor het nieuwe EOF voor genoemd doel te bestemmen en aangeeft over welke toepassingscriteria nader overlegd zal moeten worden.

   Deze criteria zullen o.m. moeten betreffen
   a. de berekening van de ontwikkeling van de totale exportwaarde van de betrokken landen; hierbij zal met name geprofiteerd kunnen worden van de ervaring van het IMF;
   b. de vaststelling of er sprake is van structureel verlies van exportopbrengsten, dan wel tijdelijk verlies dat naderhand zal worden gecompenseerd;
   c. de vaststelling van verhoogde importbehoeften als gevolg van binnenlandse tegenslagen;
   d. de maximale omvang (procentueel of absoluut) tot welke de Gemeenschap in de netto deviezenopbrengsten zal bijdragen;

e. de mate waarin ter beschikking te stellen middelen gebonden zullen zijn aan besteding in de Gemeenschap, dan wel vrij besteedbaar zijn.

f. de afstemming met de maatregelen die de ontvangende landen zelf op nationaal of internationaal niveau treffen tot opvang van de problemen.

9. Het bovenstaande laat onverlet een speciale handelspolitieke regeling die voor de suiker noodzakelijk is.